

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.279.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 10047 Pana Posła Jarosława Krajewskiego wraz z grupą posłów, w sprawie dramatycznej sytuacji demograficznej Polski w 2024 r., proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Wyzwania demograficzne w Polsce są poważne. Utrzymujący się od końca lat 90. XX w. niski wskaźnik dzietności spowodował zmniejszenie przyrostu naturalnego, zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym oraz starzenie się struktury ludności.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podejmowane są działania na rzecz ograniczenia negatywnych tendencji i przystosowania się do zachodzących zmian demograficznych. Obecnie prowadzone są prace analityczne, które pozwolą na wypracowanie nowych rozwiązań dotyczących polityki demograficznej.

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowuje średniookresową strategię rozwoju kraju do 2035 r. Jednym z jej głównych celów jest łagodzenie zmian demograficznych. Dokument ten zawiera m.in. rozwiązania w zakresie tworzenia warunków sprzyjających rodzicielstwu, w tym wspierające rodziców, zwłaszcza młode matki powracające na rynek pracy.

Aktywna polityka prorodzinna pozostaje priorytetem Rządu. Jej przejawem nie jest jedynie transfer środków finansowych do rodzin z dziećmi na utrzymaniu, ale też wprowadzenie trwałych i systemowych rozwiązań, które skutecznie przyczyniają się do rozwoju instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3, ułatwiają rodzicom powrót na rynek pracy oraz zapewniają korzystne warunki umożliwiające łączenie obowiązków rodzicielskich z pracą zawodową.

Od 1 października 2024 r. rodzice dzieci w wieku od 12 do 35 miesiąca życia, mogą ubiegać się o świadczenia wprowadzone ustawą o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic”¹:

- „aktywni rodzice w pracy”;
- „aktywnie w żłobku”;
- „aktywnie w domu” .

Przyjęte w ustawie rozwiązania stanowią element kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” kierowane jest do czynnych zawodowo rodziców i opiekunów małych dzieci. Ustawa definiuje aktywność zawodową, której rodzaj i poziom uprawniają do otrzymywania świadczenia. „Aktywni rodzice w pracy” przysługuje

¹ Ustawa z dnia 15 maja 2024 o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic”(Dz.U. z 2024, poz. 858 z póź.zm.).

w wysokości 1500 zł miesięcznie, lub 1900 zł miesięcznie w przypadku dziecka z niepełnosprawnościami, przez okres 24 miesięcy od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko skończyło 12. miesiąc, do ostatniego dnia miesiąca przed tym, w którym ukończy ono 36. miesiąc życia. Świadczenie nie przysługuje, jeśli dziecko uczęszcza do żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego lub jest pod opieką dziennego opiekuna.

Świadczenie „aktywnie w żłobku” kierowane jest do rodziców dzieci uczęszczających do żłobka, klubu dziecięcego lub dziennego opiekuna i przysługuje w wysokości do 1500 zł miesięcznie na dziecko lub do 1900 zł miesięcznie na dziecko z niepełnosprawnościami, jednak nie przekraczającej kwoty opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki. Świadczenie przekazywane jest bezpośrednio do żłobka, który obniża o jej kwotę opłatę za opiekę nad dzieckiem. „Aktywnie w żłobku” zastąpiło uprzednio funkcjonujące, mniej korzystne dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, które przysługiwało w wysokości do 400 zł miesięcznie.

„Aktywnie w domu” przysługuje na każde dziecko w rodzinie od pierwszego dnia miesiąca, w którym skończyło ono 12. miesiąc, do ostatniego dnia miesiąca przed tym, w którym ukończy 36. miesięcy. Świadczenie wypłacane jest w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące, bez względu na dochód rodziny. Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców bądź opiekunów dzieci, którzy nie są uprawnieni lub nie korzystają z dwóch innych, wprowadzonych ustawą świadczeń. „Aktywnie w domu” zastąpiło uprzednio funkcjonujący rodzinny kapitał opiekuńczy.

W ramach ustawy „Aktywny rodzic” rodzice/opiekunowie na dane dziecko, za dany miesiąc, mogą otrzymywać tylko jedno świadczenie, przy czym dopuszczalna jest nawet wielokrotna zmiana jego rodzaju.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są też działania służące zwiększeniu liczby miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi do 3 roku życia, a także zmniejszeniu dysproporcji dostępności terytorialnej tych instytucji między obszarami miejskimi i wiejskimi, czy też zwiększeniu dostępności finansowej takiej opieki dla rodzin uboższych. Działania te stwarzają warunki sprzyjające podejmowaniu decyzji o posiadaniu dzieci, dlatego też stworzenie nowoczesnego i szeroko dostępnego systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi stanowi jeden z priorytetów obecnego Kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Dzięki środkom pozyskanym z Unii Europejskiej od 19 stycznia 2023 r. realizowany jest jeden z największych programów rozwoju żłobków w całej Europie. Mowa o programie rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022–2029, (zwanym dalej „programem”). Ostateczni odbiorcy wsparcia mogą otrzymać w jego ramach dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki. O dofinansowywanie mogą ubiegać się podmioty zdolne tworzyć miejsca opieki zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3², tj.: jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (w tym uczelnie i współpracujące z nimi podmioty oraz pracodawcy).

Ze środków unijnych w kwocie 6,5 mld zł miejsca opieki tworzone będą do końca 2026 r., a utrzymywane do końca 2029 r. Program długofalowy na lata 2022-2029 integruje środki europejskie – środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) ze środkami programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach perspektywy finansowej

² Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (DZ.U. z 2025, poz.798).

2021-2027, a także środki budżetu państwa. Wysokość dofinansowania na tworzenie miejsc opieki dla jednostek samorządu terytorialnego wynosi do 57 528 zł bez VAT na 1 miejsce opieki, a dla pozostałych podmiotów 12 410 zł z VAT. Niezależnie od tego, jaki podmiot utworzy miejsca, przez okres 36 miesięcy będzie otrzymywał środki na utrzymanie w kwocie 836 zł miesięcznie na 1 miejsce, celem zmniejszenia opłat ponoszonych przez rodziców. Pierwszeństwo w uzyskaniu środków mają gminy. Program ma na celu utworzenie 102,5 tys. (47,5 tys. z KPO i 55 tys. z FERS) miejsc opieki do końca 2026 r., a następnie utrzymanie ich funkcjonowania do końca 2029 r.

Według danych pozyskanych z Rejestru Żłobków na dzień 31 maja br. rodzice mogą już dziś korzystać z 19 865 miejsc opieki utworzonych i utrzymywanych w ramach programu Aktywny Maluch 2022-2029. Łączna liczba dostępnych 31 maja 2025 r. miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wynosiła 254 114. Miejsca te oferowało 8 734 instytucji. Dla porównania, w grudniu 2023 r., liczba miejsc w instytucjach opieki nad małymi dziećmi wynosiła ok. 226 tys. Liczba miejsc opieki, w tym tych utworzonych w ramach Programu Aktywny Maluch 2022-2029, zwiększa się systematycznie.

Według stanu na 31 maja br. liczba gmin, w których nie funkcjonuje żadna forma instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wynosi 883, podczas gdy w grudniu 2023 r. było ich 1105.

Poziom użłobkowania, tj. liczba dzieci w wieku od 1 do 2 lat objętych opieką instytucjonalną wynosiła na ten dzień 44%.

Celem działań Rządu jest udostępnienie Polkom i Polakom, do 31 grudnia 2026r., łącznie ok. 320 tys. miejsc opieki dla najmłodszych dzieci. Wartością minimalną założoną dla programu Aktywny Maluch jest osiągnięcie poziomu 315 tys. miejsc w żłobku (program zakłada zamykanie części miejsc żłobkowych niespełniających standardu jakości po 2026 r., kiedy zaczną obowiązywać wyższe standardy jakości). Celem programu jest ponadto wytworzenie w rodzicach i potencjalnych rodzicach pewności, że decydując się na pierwsze i kolejne dziecko mogą liczyć na wsparcie ze strony państwa.

Informuję, że 11 marca br. rozstrzygnięto nabór do rządowego programu wspierającego rozwój instytucji opieki dla dzieci w wieku do lat 3, pn.: „Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Dzienny Opiekun w Gminie 2025”, którego pierwszą edycję przeprowadzono w 2024 r.

W czerwcu br. ogłoszono nabór do kolejnej edycji programu, aby wspomóc gminy, które do tej pory pozbawione były instytucji opieki nad małymi dziećmi w tworzeniu takich placówek na ich terenie.

W wyniku wyżej opisanych działań, od grudnia 2023 r., liczba dostępnych instytucji oraz miejsc opieki sukcesywnie się zwiększa. Działania Rządu realizowane głównie poprzez świadczenia „Aktywny rodzic” oraz programy rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029 oraz Aktywny Dzienny Opiekun umożliwiające tworzenie nowych, szeroko dostępnych miejsc opieki w całej Polsce pośrednio poprawiają sytuację bytową polskich rodzin, stwarzając przyjazne i bezpieczne warunki do życia i wychowywania dzieci.

Odnośnie pytań nr 3 i 4 informuję, że planowana dotacja z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w 2024 r. określona została na poziomie 72 701 864 zł³, zaś wykonanie planu finansowego FUS w 2024 r. w zakresie dotacji z budżetu państwa wyniosło

³ Kwota wynikająca z ustawy budżetowej na 2024 r.

64 701 864 zł⁴. Planowana w ustawie budżetowej na rok 2025 dotacja z budżetu państwa do FUS wynosi 81 371 392 zł.

Informuję, że decyzja dotycząca wysokości dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych należy do właściwości Ministra Finansów, który opracowuje plany finansowe państwa w oparciu o wskaźniki makroekonomiczne oraz inne dane. Wszelkie pytania w tym przedmiocie należy zatem kierować do niego.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

⁴ Opracowanie ZUS.